

[Bækgaard.]

formen adgang til naturen, men køber samme mennesker et stykke jord, er de ofte de første til at sætte adgang forbudt-skilte op, noget, som jeg tror ligger fjernt fra os, der har rod på landet og bor dér.

Jeg ønsker at fremdrage disse synspunkter, fordi de har nogen tilnytning til mit første spørgsmål til den højtærede minister, som angår de ca. 6.000 ha jordareal, som klitvæsenet ejer i de områder, hvor ekspropriationen ønskes foretaget. Er der fra forsvarets side gjort alt muligt for at undersøge, om ikke netop disse arealer eller blot nogen af dem kunne bruges? Jeg er selvfølgelig klar over, at klitvæsenet har sine betænkeligheder ved at åbne sine arealer for militære øvelser, da klitvæsenets fornemste opgave vel er at forhindre sandflugt, og det er f. eks. kørsel med kampvogne og granatnedslag ikke befordrende for. Men her må det være en opgave at gøre klitvæsenet opmærksom på, at med den befolkningstilvækst, der er i vort samfund, kan klitvæsenets område ikke vedblivende være utilgængeligt for offentligheden og samfundets organer i øvrigt. De små skader, der eventuelt vil forekomme som følge deraf, må der kunne skaffes udvej for at udbedre. Det er et problem, som vi, der har jord langs hovedveje o. lign., kender lidt til, og vi drømmer da ikke om at formene offentligheden adgang til camping o. lign., selv om det gennem årene ofte koster os adskillige afgrødenheder og arbejdstimer. Jeg kan helt slutte mig til det, det ærede medlem hr. Foged sagde om, hvorvidt dette spørgsmål er undersøgt med hensyn til klitvæsenets arealer.

Mit spørgsmål nummer 2 er nærmest udsprunget af et forlydende — nu skal man jo ikke altid lægge så stor vægt på dem — som går ud på, at med den stærke udvikling, der er i forsvarets våbenarter, skulle behovet for at råde over store øvelsesområder om ganske få årtier være svindende. Er der noget herom, højtærede minister? Såfremt der er noget herom, får det mig til at tænke på det NATO-samarbejde, der foregår, og som vi i vort parti tillægger stor betydning. Muliggør det samarbejde så ikke, at de militære øvelser, der kræver store øvelsesarealer, kan foregå i fælles NATO-øvelser på dertil egnede arealer? I vor tekniske tids-

alder betyder transport af militært mandskab og materiel jo forholdsvis lidt i forhold til store ekspropriationer.

Og som et sidste spørgsmål: såfremt ekspropriation i dette tilfælde er helt nødvendig, vil den højtærede forsvarsminister så drage omsorg for, at de ekspropriationsramte får en forholdsvis lang tidsfrist til at afstå deres ejendomme? Jeg bor nemlig ikke så langt fra et andet stort militært område, Borris, og fra den ekspropriation, der sidst blev foretaget dér, ved jeg, at der er mennesker, som ugentlig foretager en køretur om ad deres gamle hjem. Selv om de ikke er flyttet langt væk, så føler de alligevel så stærk tilknytning til deres oprindelige hjem, at de uvilkårligt drages derhen. Eksemplet viser klart, at foruden ejendomsretten er der i mange tilfælde en stærk følelsesbetonet tilknytning til stedet, især hos lidt ældre ejere, der har overtaget f. eks. en slægtsgård.

Jeg skal ikke yderligere uddybe disse emner; det har det ærede medlem hr. Skræppenborg-Nielsen jo både poetisk og følelsesbetonet gjort. Men når det ærede medlem for en gangs skyld vil tale danske bønders sag, så lytter jeg til det i forventning om, at det må ske igen senere hen.

Til slut vil jeg gerne sige, at mine spørgsmål ikke skal opfattes som en slags ultimatum, hvoraf f. eks. mit partis stilling vil afhænge — slet ikke. Men som jeg sagde før, så anser vi en sag som denne, der mere eller mindre berører os alle i samfundet, for at være så vigtig, at alle muligheder nøje bør undersøges og vurderes.

Vi kan i mit parti ikke tilslutte os det foreliggende forslag, men vi kan tilslutte os det, de ærede medlemmer hr. Lysholt Hansen og hr. Foged udtalte om, at sagen bør have alle muligheder for at blive grundigt undersøgt.

Forsvarsministeren (Victor Gram): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere, som har givet tilslutning til, at denne sag forhandles videre, hvor den naturligt hører hjemme, i finansudvalget, og at man dér nøje overvejer alle de problemer, som rejser sig i forbindelse med gennemførelse af en sådan sag.

Jeg vil gerne give udtryk for, at jeg naturligvis ikke er ukendt med de mange